

Asia Tekijänoikeus muunneltuun valokuvaan

Hakija X

Annettu 17.5.2011

Tiivistelmä *Valokuvan muuntelijalle ei syntynyt uutta tekijänoikeuslain 49a §:n mukaista valokuvaajan oikeutta. Sekä alkuperäiseen että siitä muunneltuun valokuvaan kohdistui alkuperäisen valokuvan valokuvaajan oikeus.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa koskien ottamansa valokuvan tekijänoikeutta valokuvaamon muunneltua valokuvaa.

Hakija kertoo lausuntopyynnössään vieneensä ottamansa digitaalisen valokuvan muistitikulla valokuvaamoon ja tiedustelleensa aiheutuvia kustannuksia, jos valokuvaamo muuntelisi valokuvaa siten, että valokuvan tausta poistettaisiin valokuvasta. Hakija kertoo jättäneensä valokuvatiedoston muuntelua varten valokuvaamoon. Valokuvaamossa alkuperäinen valokuvatiedosto tallennettiin valokuvaamon tietokoneelle ja hakijan muistitikku palautettiin hänelle. Hakiessaan muunneltua valokuvaa valokuvaamosta hakija kertoo pyytäneensä saada muunnellun valokuvan (saamansa paperiversion lisäksi) myös tiedostona muistitikulle. Hakija kertoo valokuvaamon edustajan tällöin ilmoittaneen, että valokuvaamo säilyttäisi muunneltua valokuvatiedostoa jonkin aikaa jotta hakija voisi tehdä valokuvan lisätilaukset valokuvaamosta lisämaksua vastaan.

Hakija katsoo, että kieltäytyessään antamasta muunneltua valokuvatiedostoa hakijalle valokuvaamo on loukannut hakijan tekijänoikeuksia. Hakija katsoo maksaneensa valokuvan muuntelun vaatimasta työstä käyvän hinnan. Hakijan näkemyksen mukaan valokuvan muuntelu on ollut toimenpiteenä sellainen, että sen olisi voinut tehdä missä tahansa valokuvaamossa tai sen olisi voinut tehdä amatööri, jolla on valokuvan käsittelyohjelma tietokoneellaan.

Hakija kertoo ilmoittaneensa valokuvaamon edustajalle olevansa oikeutettu saamaan haltuunsa muunnellun valokuvan myös tiedostona. Hakijan mukaan valokuvaamon edustaja on kiistänyt tällaisen oikeuden olemassaolon. Hakija epäilee valokuvaamon tuhonnen muunnellun valokuvatiedoston.

Hakija on liittänyt lausuntopyyntöönsä valokopiot sekä alkuperäisestä valokuvasta että muunnellusta valokuvasta.

VASTINE

Tekijänoikeusneuvosto on varannut Asematunnelin Kuvapiste Oy:lle ("Valokuvaamo") tilaisuuden antaa vastine asiassa. Valokuvaamo esittää vastineessaan seuraavan:

Valokuvaamon näkemyksen mukaan hakija on tilannut valokuvan kuvakorjailun, jossa on siistitty valokuvan tausta. Valokuvaamon mukaan hakijalle on kerrottu työn hinta ja hakija on saanut tilaamansa korjaillun valokuvan paperiversiona. Valokuvaamo kiistää omineensa hakijan valokuvan ja toteaa valokuvan olevan hakijan hallussa. Valokuvaamo toteaa, että hakija ei tilannut korjaillusta valokuvasta tiedostoa, joten sellaista ei hakijalle toimitettu.

Valokuvaamo kiistää hakijan väittämän, että kyseessä olevan kuvakorjailun olisi voinut teettää missä tahansa valokuvaamossa tai amatööri olisi osannut tehdä kuvakorjailun.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Valokuvan tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkinä suojatuista teoksista muun muassa valokuvateos.

Valokuva voi saada tekijänoikeuslain perusteella suojaa kahdella tavalla: Valokuva, joka ei ilmennä valokuvaajansa persoonallisuutta itsenäisellä ja omaperäisellä tavalla eli ei yllä teostasoon, saa suojaa tekijänoikeuslain 49a §:n perusteella. Itsenäinen ja omaperäinen valokuva eli teoskynnyksen ylittävä valokuva sen sijaan saa tekijänoikeuslain 1 §:n mukaista tekijänoikeussuojaa teoksena.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 2003:6 ainoa valokuva Paavo Nurmesta sytyttämässä olympiatulta oli historiallisesta merkittävyystään huolimatta tavanomainen, ajankohtaisesta tapahtumasta kertova valokuva, joka ei erityisesti ilmentänyt valokuvan ottaneen henkilön omaperäistä ja persoonallista vaikutusta lopputulokseen. Valokuva ei saanut tekijänoikeuslain 1 §:n mukaista suojaa teoksena vaan valokuvaajalla oli valokuvaan tekijänoikeuslain 49a §:n mukainen oikeus.

Lausuntopyynnön kohteena olevassa valokuvassa on kuvattu tyttö juhlapuvussa seisomassa tuolilla. Kyseisessä valokuvassa on muun muassa tavanomainen kuvakulma ja valotus. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kyseinen valokuva ei ilmennä valokuvaajan luovia persoonallisia ratkaisuja siinä määrin, että kukaan muu ei päätyisi samaan lopputulokseen ryhtyessään ottamaan valokuvaa samasta kohteesta. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että valokuva ei ole siinä määrin itsenäinen ja omaperäinen, että se ylittäisi teostasoon. Sen sijaan valokuvaajalla on tekijänoikeuslain 49a §:n mukainen oikeus valokuvaan.

Muuntelun seurauksena ei synny tekijänoikeuslain 49a §:n mukaista oikeutta

Valokuvan tekijänoikeus syntyy aina valokuvaajalle. Tekijänoikeuslain 49a §:n mukaisen oikeuden perusteella valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna valmistamalla siitä kappaleita sekä saattamalla se yleisön saataviin. Valokuvan kappaleen valmistamista on muun muassa sen tallentaminen tiedostoksi.

Tekijänoikeuslain esitöissä muuttamisen kuvataan olevan kaikenlaisten muutosten tekemistä valokuvaan, kuten kuvan osien poistamista rajaamalla kuvaa, erilaisten elementtien lisäämistä kuvaan, värikuvan muuttamista mustavalkoiseksi ja päinvastoin sekä erilaisten valotuksen avulla tapahtuvien muutosten tekemistä. Merkitystä ei ole sillä, ovatko muutokset luonteeltaan taiteellisia vai teknisiä eikä sillä, missä kuvankäsittelyn vaiheessa ne tehdään. (HE 161/1990 vp. s. 56).

Hakijan mukaan hän on vienyt ottamansa valokuvat Valokuvaamoon muisittikullaan. Valokuvaamo on vastineessaan todennut, että alkuperäinen valokuvatiedosto on ollut hakijan. On myös riidatonta, että Valokuvaamo on pyydetyn mukaisesti muunnellut hakijan alkuperäistä valokuvatiedostoa. Tekijänoikeuslain perusteella valokuvaamolla ei ole ollut ilman hakijan suostumusta oikeutta valmistaa kappaletta hakijan alkuperäisestä valokuvatiedostosta. Valokuvaamolle ei ole myöskään syntynyt tekijänoikeuslain 49a §:n mukaista oikeutta, kun se on muunnellut hakijan alkuperäistä valokuvatiedostoa.

Tallentaessaan hakijan alkuperäisen valokuvatiedoston tietokoneelleen Valokuvaamo on valmistanut kappaleen hakijan alkuperäisestä valokuvasta, mihin vain hakijalla on ollut yksinoikeus. Hakijalla on tekijänoikeuslain 49a §:n mukainen oikeus alkuperäiseen valokuvatiedostoon myös muutettuna eli alkuperäisestä valokuvatiedostosta muunneltuun valokuvatiedostoon.

Sopimus muunnellun valokuvatiedoston hyödyntämisestä tai tuhoamisesta

Hakijalla on yksinoikeus kappaleen valmistamiseen alkuperäisestä valokuvastaan. Hakija ja Valokuvaamo ovat kuitenkin voineet sopia toisin. Osapuolten välisellä sopimuksella Valokuvaamo on voinut saada oikeuden valmistaa kappale hakijan alkuperäisestä valokuvatiedostosta, pitää tätä kappaletta muunneltuna tai muuntelemattomana hallussaan ja hävittää valmistamansa kappale. Tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa näyttökysymykseen, onko osapuolten välille syntynyt tällaista sopimusta.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Marco Grönroos

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Pekka Heikkinen, Heikki Jokinen, Teemu Kalliala, Jussi Karttunen, Pirjo Kontkanen, Kirsi-Marja Okkonen, Risto Ryti, Anne Salomaa, Markku Uotila ja Martti Virtanen.